

Milé čtenářky, milí čtenáři,

ze zvědavosti, náhodou nebo možná cíleně jste narazili na zpravodaj veřejného ochránce práv. Ten už docela dlouho slouží k tomu, abychom se v Kanceláři vzájemně podělili o to, jakými případy se ombudsman zabýval a jak dopadly.

Napadlo nás zpravodaj nabídnout i všem ostatním lidem. Rádi bychom, abyste měli ještě lepší představu, co konkrétně ombudsman dělá.

Snad se Vám bude líbit. Přejeme příjemné čtení.

Obsah

Nesouhlas SVJ se změnou způsobu vytápění v bytě (sp. zn. 739/2022/VOP/HK).....	2
Postup úřadů při řešení havárie na Bečvě (sp. zn. 7643/2020/VOP/JVČ)	2
Azbest nalezený ve stavební sutí (sp. zn. 7649/2020/VOP/HK)	3
Závisí kvalifikace skutku jako přestupku na uplatnění náhrady škody? Sp. zn. 1430/2021/VOP	3
Jak má ERÚ postupovat při řešení jednotlivých podání a podnětů spotřebitelů? (sp. zn. 349/2021/VOP/TČN)	4
Co si ulehčit práci a vyčkat, jak prověří postup exekutora jiný dohledový orgán (sp. zn. 3361/2021/VOP/TČN)	4
Zhodnocení postupu exekutora provedené při výkonu dohledu by bylo dobré lépe odůvodnit, aby se stejnými výhradami nemusel zabývat jiný dohledový orgán (sp. zn. 1360/2021/VOP/TČN)	5
Bylo nutné omezit v takovém rozsahu osobní poradenství poskytované Českou obchodní inspekcí v době pandemie (sp. zn. 7632/2020/VOP/TČN)	5
Finanční prostředky odsouzených (sp. zn. 6004/2022/VOP/JM)	6
Podmínky přítomnosti rodičů u hospitalizovaných dětí musí být rozumné a transparentní. Úřad nehodnotí medicínskou stránku věci, pokud stížnost na její kvalitu nesměřuje. (sp. zn. 3424/2021/VOP/BV).....	6
Výzkum „Křižovatky ochrany. Zkušenosti obcí při výkonu opatrovnictví a dalších úkonech při ochraně zranitelných dospělých.“ (sp. zn. 54/2020/OZP)	7
Postup veřejného opatrovníka při vydání občanského průkazu pro opatrovankyni (sp. zn. 2869/2020/VOP)	8
Vyhrazené parkování pro člověka s pohybovým postižením (sp. zn. 514/2021/VOP/ML)	9
„Home office“ jako přiměřené opatření pro zaměstnankyni s tělesným a psychosociálním postižením (sp. zn. 5822/2020/VOP/PPO)	9

1. Veřejná správa

Stavební právo

Nesouhlas SVJ se změnou způsobu vytápění v bytě (sp. zn. [739/2022/VOP/HK](#))

Stěžovatelka (dnes stará paní) odpojila před léty svůj byt od centrálního vytápění domu kotelnou a zřídila v bytě etážové topení kotlem. Změnu vytápění stěžovatelka z neznalosti neprojednala se stavebním úřadem, ani nemá písemný souhlas SVJ, s nímž řeší letité spory. Stavební úřad zahájil řízení o odstranění provedených úprav a stěžovatelka žádala o jeho dodatečné povolení. To ji ale stavební úřad zamítl, protože nezískala souhlas SVJ, který stavební zákon u prací, které zasahují do společných částí domu, vyžaduje. To, zda SVJ svůj souhlas udělí, je občanskoprávní záležitostí, do které ochránce nemůže zasahovat. Přesto ochránce stěžovatelce situaci vysvětlil a rozhodl se také oslovit předsedu SVJ, kterého zdvořile požádal o to, aby se i SVJ ještě jednou pokusilo hledat možnosti, za nichž by bylo ochotné stěžovatelce svůj souhlas udělit. Bez tohoto souhlasu totiž stavební úřad patrně bude muset vydat rozhodnutí o odstranění topení z bytu, což z pohledu ochránce nebude přínosem ani jedné ze stran.

Ochránce stěžovatelce zejména zdůraznil, že i na její straně bude zcela určitě nutná ochota k vyslyšení názorů SVJ a jeho požadavků, jinak souhlas nezíská. Co konkrétně ochránce stěžovatelce doporučil? Na nic nečekat a urychleně s SVJ znovu jednat. K dosažení dohody s SVJ by podle názoru ochránce přispělo, pokud by např. i ona sama SVJ nabídla velkorysou nabídku, která však není ústupkem vůči SVJ, neboť je to stěžovatelka, která nyní souhlas SVJ potřebuje a komu bez jeho souhlasu v budoucnu skutečně hrozí, že bude muset na své náklady aktuální způsob vytápění v bytě odstranit a přepojit se zpět na původní vytápění. Touto nabídkou by mohl být např. závazek podílet se na úhradách na údržbu kotelnou, provádění oprav a ztráty tepla. Pokud je situace taková, jak se ochránci jeví, dochází totiž v realitě k tomu, že přestože je byt od centrálního topení domu odpojen, využívá tak jako tak teplo ze stupaček, které byt zkrátka do určité míry vyhřívají a tomu nejde nijak zabránit. Udělení souhlasu SVJ, které povede k dodatečnému povolení úprav, může být z pohledu ochránce do budoucna ku prospěchu i samotnému SVJ. Pokud totiž SVJ souhlas neudělí a stěžovatelka bude muset úpravy odstranit, může dojít i k situaci, kdy byt nebude určitou dobu vytápěn, protože nebude stále přepojen na centrální vytápění (pokud by stěžovatelka na úpravy neměla dostatek financí). V této situaci by byl opět pasivně vytápěn celý byt z rozpočtu centrálního topení. Zde ochránce spatřuje prostor pro vznik dalších sporů, které budou obě strany do budoucna zatěžovat.

Ochrana vod

Postup úřadů při řešení havárie na Bečvě (sp. zn. [7643/2020/VOP/JVČ](#))

Ochránce se v rámci šetření z vlastní iniciativy zabýval postupem úřadů při řešení havárie spojené s masivním úhynem ryb na řece Bečvě v září 2020. Dospěl k závěru, že hlavním důvodem, proč nebyla havárie lépe zvládnutá, je nedostatečnost současné právní úpravy havárie na vodách. Ochránce identifikoval jako stěžejní nedostatky zejména nepřehlednou úpravu ohlašování havárie, nejasnost v otázce, kdy má řízení zneškodňování havárie převzít krajský úřad, a nejasnost v pravomocích jednotlivých subjektů při řešení havárie. Kromě změny vodního zákona doporučil

ochránce i vydání metodického pokynu, který upřesní postup vodoprávních úřadů a České inspekce životního prostředí při šetření příčin havárie a odstraňování příčin a následků havárie.

Protože ke změně vodního zákona prozatím nedošlo, věnuje se ochránce haváriím na vodách v obecné rovině, na poli legislativním (sp. zn. 34/2021/SZD).

Životní prostředí

Azbest nalezený ve stavební suti (sp. zn. [7649/2020/VOP/HK](#))

Po zbourání stavby byly v odvezené suti nalezeny úlomky azbestu. Stavebník následně úlomky azbestu vytřídil, nicméně stěžovatel uváděl, že nedostatečně, a navíc upozorňoval na to, že došlo k nechráněné manipulaci s azbestem – látkou nebezpečnou pro lidské zdraví, zejména stavebník neprovedl ochranná opatření proti úniku azbestových vláken do ovzduší (kropení, ochrana dýchacích cest apod.). Vdechování uvolněných azbestových vláken je přitom pro lidské zdraví obecně škodlivé pro jeho rakovinotvorné účinky (naopak panuje shoda v tom, že azbest zakrytý v půdě, lidské zdraví ani životní prostředí neohrožuje). Stěžovatel nebyl spokojený s postem České inspekce životního prostředí (ČIŽP), která se situací až po nalezení azbestu v suti začala zabývat.

Ochránce se zaměřil na prověření, jak ČIŽP spolupracovala s Krajskou hygienickou stanicí (KHS), protože zjistil, že právě KHS je orgánem dozoru v otázce zajištění opatření proti úniku azbestových vláken do ovzduší. Ochránce zjistil, že ČIŽP správně po nalezení suti informovala stavebníka, že je jeho povinností ohlásit provádění dalších prací se suti s azbestem KHS. Stavebník tak však neučinil. Ochránce dospěl k závěru, že důsledný postup ČIŽP by znamenal předání informací o plánovaných dalších pracích s azbestem také KHS, která má v oblasti ochrany zdraví svěřeny další kompetence. V tomto směru byl postup ČIŽP nedostatečný. Ochránce doporučil standard dosud zastávané správní praxe zvyšovat, právě např. formou užší spolupráce ČIŽP s KHS, důslednější výměnou informací mezi těmito úřady, aby byla KHS schopná včas provést dozor. Česká inspekce životního prostředí přijala opatření k nápravě. Přislíbila předávat do budoucna informace také KHS. Ta bude moci uvedené případy ze své iniciativy monitorovat (provést dozor¹) a v případě zjištění provádění dalších prací se suti s azbestem (třídění suti, případná recyklace) bez splnění potřebných povinností (předchozí nahlášení prací KHS, absence ochranných opatření apod.) včas zasáhnout – konkrétně je oprávněna např. pozastavit práce, při nichž dochází k dalšímu nakládání s azbestem², a zahájit přestupkové řízení.³

Současně tento případ poukázal na další témata, která ochránce považuje za důležitá, proto se v budoucnu zaměří na zjišťování bližších informací týkajících se demolice staveb s azbestem, aby mohl následně vyhodnotit, zda a jakým způsobem může k jejich řešení přispět.

Přestupky

Závisí kvalifikace skutku jako přestupku na uplatnění náhrady škody? Sp. zn. [1430/2021/VOP](#)

¹ V souladu s ustanovením § 84 odst. 1 písm. a) a 82 odst. 2 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

² V souladu s ustanovením § 84 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví může pozastavit výkon činnosti, pokud při ní byly porušeny povinnosti v ochraně veřejného zdraví, a to do doby odstranění závady.

³ Např. v souladu s ustanovením § 92h odst. 1 písm. e), odst. 3 písm. k) zákona o ochraně veřejného zdraví.

Možnost uplatnit při projednávání přestupku nárok na náhradu majetkové újmy, je možností, nikoli povinností poškozeného. Jeho ne/aktivita proto nemůže mít vliv na posouzení projednávaného skutku jako přestupku.

Ochránce šetřil postup městského úřadu, který nezačal řízení o přestupku proti majetku ve věci nedovoleného uřezání tují na sousedním pozemku, a věc odložil. Svůj postup odůvodňoval tím, že majitelka tují nevyčíslila škodu v penězích, ale místo toho uvedla, že újmu pociťuje zejména citovou (sázela je s maminkou). Proto podle úřadu nemohlo jít o přestupek proti majetku. Ochránce ve zprávě o šetření vysvětlil, že možnost uplatnit při projednávání přestupku nárok na náhradu majetkové újmy, je možností, nikoli povinností poškozeného. Ten škodu vůbec uplatnit nemusí, nebo ji může uplatnit v civilním řízení. Pokud by došlo k uřezání tují na dvou pozemcích a majitel jednoho by škodu vyčíslil (např. fakturou za nové túje) zatímco majitel druhého by škodu neuplatňoval, stále se v obou případech bude ze společenského hlediska jednat o stejný nezákonný zásah do majetku.

Úřad pochybení uznal a slíbil změnit praxi.

Energetika

Jak má ERÚ postupovat při řešení jednotlivých podání a podnětů spotřebitelů? (sp. zn. 349/2021/VOP/TČN)

Stěžovatel upozorňoval na postupy ERÚ při řešení jeho podnětu a vyjádřil nesouhlas s tím, jaké rady a informace mu k záležitosti jeho otce ERÚ sdělil. Měl totiž za to, že ve věci ERÚ nepostupoval správně, když blíže jeho podnět z hlediska svých dohledových oprávnění neproověřil. Ochránce se s ERÚ neshodl na tom, jak mělo být podání stěžovatele dle obsahu posouzeno. ERÚ ale přijal v rámci šetření dostatek adekvátních opatření, aby osoby, jež se na něj aktuálně ve velkém množství obrací se stížností na postup dodavatele při zvyšování cen energií či rušení fixovaných smluv či jen s žádostí o radu, věděly, jak s jejich podáním ERÚ naloží, jak vlastně funguje jeho oddělení ochrany spotřebitele a co od něj mohou očekávat. Všechny podstatné informace ERÚ zapracoval i na své webové stránky <https://www.eru.cz/informacni-centrum>.

Dohled nad soudními exekutory

Co si ulehčit práci a vyčkat, jak prověří postup exekutora jiný dohledový orgán (sp. zn. 3361/2021/VOP/TČN)

Stěžovatel namítl postup Okresního soudu v Trutnově při vyřizování jeho podnětů k výkonu státního dohledu nad činností soudního exekutora JUDr. Jana Bohutínského, Exekutorský úřad Trutnov. Ten se totiž nezabýval vůbec výhradami ohledně provádění mobilární exekuce v bydlišti stěžovatele, kdy mu byl zabaven notebook, které využívaly jeho děti k on-line výuce a jež mu ani nepatřil. I když vlastník notebooku exekutora požádal o vyškrtnutí věci, tento návrhu nevyhověl, ačkoli měl.

Prověřením shledal ochránce pochybení místopředsedkyně soudu, která řádně neproověřila výhrady k postupu exekutora při provádění mobiliární exekuci a jeho následných úkonů ve věci. Nesprávně místopředsedkyně postupoval také v tom, že si dle Instrukce spravedlnosti ČR ze dne 28. února 2013 č. 8/2011-OSD-ORGS/20, jež upravuje podrobnosti k výkonu dohledu, neověřila, zda se obdobnou stížností nezabývá i jiný dohledový orgán (ministerstvo či komora). Kdyby toto ověření učinila, zjistila by, že se stejnou stížností zabývá již jiný dohledový orgán a mohla tak vyčkat

jeho prověření a závěrů, jak Instrukce předpokládá. Pokud by se pak s jeho závěry ve věci ztotožnila, mohla na ně jen odkázat a nemusela by věc prověřovat ne zcela správným způsobem, jak učinila.

Předsedkyně soudu připustila zjištěná pochybení a seznámila s nimi místopředsedkyni okresního soudu, která vykonává dohled nad činností exekutora, čímž vyloučila do budoucna další možné pochybení.

Dohled nad soudními exekutory

Zhodnocení postupu exekutora provedené při výkonu dohledu by bylo dobré lépe odůvodnit, aby se stejnými výhradami nemusel zabývat jiný dohledový orgán (sp. zn. 1360/2021/VOP/TČN)

Stěžovatel namítl postup Okresního soudu v Kroměříži při řešení jeho podnětu k výkonu státního dohledu nad činností soudní exekutorky Mgr. Jany Kalistové, Exekutorský úřad Praha 8 (dále jen „exekutorka“). Soud neshledal při výkonu státního dohledu pochybení exekutorky, avšak své závěry stěžovateli nijak blíže neodůvodnil.

Prověřením ochránce zjistil, že orgán státní správy okresního soudu řádně prověřil všechny výhrady stěžovatele k postupu exekutorky, avšak své závěry o nedůvodnosti podnětu stěžovateli dostatečně nevysvětlil. V důsledku tohoto nedostatku se výhradami stěžovatele znovu zabýval jiný dohledový orgán, neboť nemohl na učiněné závěry s ohledem na jejich nekonkrétnost a stručnost, bez dalšího dokázat.

Předseda soudu přislíbil, že se při dalším vyřizování stížností a podnětů pro dohledovou činnost bude řídit doporučeními ochránce a stanoviska soudu bude obšírněji vysvětlovat.

Ochrana spotřebitele

Bylo nutné omezit v takovém rozsahu osobní poradenství poskytované Českou obchodní inspekci v době pandemie (sp. zn. 7632/2020/VOP/TČN)

Stěžovatel upozorňoval na omezení osobního poradenství na jednotlivých inspektorátech ČOI, které zajišťuje odbor spotřebitelského poradenství ústředního inspektorátu ČOI (dále jen „odbor“). V prosinci 2020 mu totiž nebylo umožněno osobně učinit podnět do protokolu.

Ochránce záležitost vyhodnotil tak, že odbor, resp. jeho ředitel pochybil, když svým pokynem omezil osobní poradenství na jednotlivých inspektorátech. Pandemická opatření vlády sice správním orgánům, tedy i ČOI, uložila, aby v rámci svých pracovišť zahájily omezený provoz vyplývající z nouzového stavu, spočívající mj. v omezení osobního kontaktu zaměstnanců s adresáty veřejné správy a dalšími osobami na nezbytně nutnou úroveň. Omezení kontaktů měl ale správní orgán provést tak, aby upřednostňoval písemný, elektronický či telefonický kontakt před osobním ve všech případech, kdy je to možné, avšak **při současném umožnění osobního kontaktu klientům/veřejnosti v úředních hodinách** v rozsahu stanoveném krizovým opatřením.

Zástupce ústředního ředitele České obchodní inspekce se sice neztotožnil se všemi argumenty ochránce vyjádřenými ve stanovisku, avšak přislíbil, že se bude do budoucna snažit činit maximum pro to, aby osobní poradenství poskytované ČOI bylo plně zachováno. Ochránce se tak rozhodl šetření uzavřít, neboť je názoru, že situace, jež byla ovlivněna pandemií COVID-19 se v takovém rozsahu již v budoucnu opakovat nebude a ústřední ředitel ČOI, resp. ředitel odboru

spotřebitelského poradenství ústředního inspektorátu ČOI, nebude mít důvod přistoupit k tak razantnímu omezení poskytování osobního poradenství.

Vězeňství

Finanční prostředky odsouzených (sp. zn. 6004/2022/VOP/JM)

Veřejný ochránce práv aktuálně řeší s Vězeňskou službou České republiky a Ministerstvem spravedlnosti situaci, kdy odsouzeným z jejich jiných příjmů (důchod, výsluha, příspěvky od rodiny) nezůstávají od 1. 1. 2022 jakékoliv finanční prostředky (pokud odsouzení mají exekučně vymáhané pohledávky). Situace by měla být vyřešena změnou právní úpravy, o kterou veřejný ochránce práv usiluje již od roku 2018.

Na ochránce se obrátila v uvedené věci od začátku roku 2022 celá řada stěžovatelů (odsouzených), kteří nemají k dispozici jakékoliv finančních prostředky k nákupu doplňkových potravin, léků, psacích potřeb a dalších věcí ve vězeňské kantýně. V jednom případě zaslala podnět stěžovatelka, která řeší blokaci invalidního důchodu, navíc však s tím, že od 28. 1. 2022 jí bylo povoleno oddlužení. Stěžovatelka si stěžovala na skutečnost, že nemůže již hradit výživné na svého syna (21 let), které hradila dosud dobrovolně.

Stěžovatelce doporučila zástupkyně ochránce, aby v dané věci kontaktovala insolvenčního správce (předala nezbytné kontakty), případně požádala o pomoc sociálního pracovníka věznice, poučila ji o povinnostech vyplývajících z usnesení o povolení oddlužení (předání seznamu majetku, včetně uvedení dlužníků) a o povinnostech jejího syna jako jejího věřitele přihlásit svou pohledávku na výživném. Syn stěžovatelky (jako její věřitel) má při povolení oddlužení větší šanci dostat se k pohledávce na výživném, než tomu je aktuálně.

Zástupkyně ochránce dále stěžovatelce vysvětlila, jaký je aktuální postup věznic při nakládání s finančními prostředky odsouzených, z čeho vyplývá tato současná praxe (právní úprava, judikatura) s tím, že ochránce požaduje změnu právní úpravy, a ministr spravedlnosti přislíbil ochránci zaslání prvního návrhu této úpravy do konce března tohoto roku. K dané problematice vznikl aktuálně i nový díl podcastu „Na kávu s ombudsmanem“ s podtitulem „Peníze ve vězení“ - <https://www.youtube.com/watch?v=pp3zdtwJT38>.

Zdravotnictví

Podmínky přítomnosti rodičů u hospitalizovaných dětí musí být rozumné a transparentní. Úřad nehodnotí medicínskou stránku věci, pokud stížnost na její kvalitu nesměřuje. (sp. zn. 3424/2021/VOP/BV).

- I. U stížnosti na postup poskytovatele zdravotních služeb, který neumožnil nepřetržitou přítomnost rodičů u nezletilého, správní orgán vyhodnotí stanovení rozumných a transparentních podmínek poskytovatele pro přítomnost doprovodu.
- II. Správní orgán při vyřizování stížnosti na postup poskytovatele zdravotních služeb se zabývá odbornou medicínskou stránkou pouze v případech, kdy stížnost tuto námitku obsahuje. Nemůže tak však činit bez předchozího ustavení nezávislého odborníka či nezávislé odborné komise.

Nemocnice neumožnila po přijetí dcery (6-7 týdnů) přítomnost matky a podmiňovala ji jejím negativním PCR testem. Nemocnice matce umožnila návštěvu dcery až druhý den.

Krajský úřad ve vyřízení stížnosti poukázal zejména na zvýšenou opatrnost a epidemiologická opatření a vyhodnotil nezbytnost tohoto opatření. Současně hodnotil odbornou medicínskou stránku věci, přestože stížnost tuto námitku neobsahovala.

Krajskému úřadu jsme vytkli, že nevyhodnotil nutnost stanovení rozumných a transparentních podmínek k umožnění přítomnosti u nezletilé, a hodnotil odbornou medicínskou stránku věci bez předchozího ustavení nezávislého odborníka či nezávislé odborné komise, aniž by stížnost tuto námitku obsahovala.

Krajský úřad upřesnil, že nemocnice druhý den umožnila matce návštěvu s využitím ochranných pomůcek ještě před znalostí negativního PCR testu. V tomto směru již očekáváme, že krajský úřad napříště vyhodnotí v rámci vyřízení stížnosti stanovení podmínek v konkrétním případě, které budou současně rozumné a transparentní s ohledem na epidemiologickou situaci. Dále je třeba vyzdvihnout, že na základě této stížnosti došlo k úpravě a zpřesnění informací pro rodiče v nemocnici, tak aby podmínky byly napříště transparentní a rodiče i personál z nich mohli případně vycházet.

Krajský úřad přislíbil, že se v budoucnu vyvaruje hodnocení odborné medicínské stránky případu, nadto bez předchozího ustavení nezávislého odborníka či nezávislé odborné komise, aniž by stížnost tuto námitku obsahovala.

Veřejné opatrovnictví

Výzkum „Křižovatky ochrany. Zkušenosti obcí při výkonu opatrovnictví a dalších úkonech při ochraně zranitelných dospělých.“ (sp. zn. [54/2020/OZP](#))

- I. Praxe obcí a okresních soudů při výkonu veřejného opatrovnictví je velice rozmanitá. Například návrhy na schválení nakládání s nemovitostí opatrovance přibližně půlka obcí podávala ex ante, další půlka až ex post, tedy až po samotném převodu. Některé obce nežadají souhlas soudu ani případě jednání, u kterých to stanovuje zákon, například při rozhodování a o závažném zásahu do integrity opatrovance, změně bydliště opatrovance či nabytí nebo zcizení majetku většího rozsahu.**
- II. Ačkoliv právní úprava neumožňuje změnit veřejného opatrovníka z důvodu dlouhodobého pobytu opatrovance ve zdravotnickém zařízení či kvůli nedostatku kapacit obce, v praxi k tomu občas dochází.**
- III. Až 60% obcí soud uložil v rámci řízení o podpůrných opatřeních provedení sociálního šetření u člověka, který není jejích opatrovance, pětina vystupovala v pozici procesního opatrovníka. Postup obcí při provádění těchto doplňkových činností však není upraven žádným právním předpisem.**

V roce 2020 jsme oslovili 470 obcí a městských částí s dotazníkem ohledně jejich postupu při výkonu opatrovnictví a dalších doplňkových činností. Výzkum navazoval na zjištění z předchozího [výzkumu](#) věnovanému rozhodování soudů o podpůrných opatřeních a na zkušenosti s šetřením podnětů na výkon veřejného opatrovnictví. Ty signalizovaly, že praxe obcí se napříč republikou značně liší, zejména z důvodu neurčité právní úpravy a chybějícího centrálního metodického

vedení. Navíc, dozvěděli jsme se, že obce vystupují v řízení o podpůrných opatřeních u lidí, kteří nejsou jejich opatrovanci, také jako procesní opatrovníci či jako zdroj informací pro soud, ačkoliv k tomu nemají žádné zákonné zmocnění.

Dotazníky vyplnilo 93 % oslovených obcí či městských částí. Naše předpoklady se naplnily, praxe jednotlivých obcí a soudů je značně rozmanitá. Různá je také kvalita poskytované podpory ze strany opatrovníků, ukázalo se, že někteří dokonce postupují v rozporu se zákonem. Ve spojení s neefektivní kontrolou ze strany opatrovnických soudů a s tím, že právní úprava neumožňuje ustanovit opatrovníkem jinou obec, a to ani v případě, že se opatrovník dopustil závažných pochybení, to dopadá zejména na samotné opatrovance. Výsledky z výzkumu poslouží jako podklad pro legislativní doporučení pro zlepšení právní ochrany lidí s omezenou svéprávností a lidí s jiným podpůrným opatřením, jakož také pro přesnější vymezení práv a povinností obcí při ochraně zranitelných dospělých osob.

Veřejné opatrovnictví – ostatní

Postup veřejného opatrovníka při vydání občanského průkazu pro opatrovankyni (sp. zn. 2869/2020/VOP)

- I. **Občanský průkaz a možnost jej držet posiluje rovnost, autonomii a začlenění člověka s postižením do společnosti (čl. 3 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, č. 10/2010 Sb. m. s.). Proto pokud opatrovník odmítne podat žádost o vydání občanského průkazu, musí mít pro takové rozhodnutí prokazatelný a rozumný důvod. Opatrovník je povinen srozumitelně vysvětlit opatrovanci povahu a následky svého negativního rozhodnutí (§ 466 odst. 2 ve spojení s § 467 odst. 1 občanského zákoníku).**
- II. **S informacemi, které se týkají výkonu veřejného opatrovnictví konkrétního člověka (včetně jeho osobních údajů), je starosta oprávněn seznámit zastupitelstvo obce bez souhlasu opatrovance, jen pokud je to nezbytné pro splnění povinnosti, která je opatrovníkovi uložena právním předpisem [čl. 6 odst. 1 písm. c) obecného nařízení EU č. 2016/67 o ochraně osobních údajů; § 5 písm. a) zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů].**

Žena s intelektovým postižením, která je omezena ve svéprávnosti, chtěla mít vydaný občanský průkaz, aby se s ním mohla prokazovat v běžných životních situacích. Veřejný opatrovník odmítl podat žádost o vydání průkazu. Důvodem byla obava o zneužití průkazu při uzavírání smluv a zranitelnost stěžovatelky s ohledem na její postižení. Opatrovník svůj odmítavý postoj opatrovankyni nevysvětlil. Žádost opatrovankyně byla rovněž předmětem jednání zastupitelstva obce.

Zástupkyně ochránce upozornila opatrovníka, že k uzavření nevýhodné smlouvy může dojít i bez vydání občanského průkazu. Je proto důležité, aby opatrovník působil v této věci preventivně a snižoval míru rizika, která opatrovankyni potenciálně hrozí, tím, že v souladu s jejím přáním a zájmy zvyšuje její samostatnost a soběstačnost (např. ve formě služby sociální rehabilitace). Zástupkyně ochránce doporučila opatrovníkovi, aby s opatrovankyní sdílel své obavy, vysvětloval důvody svého postupu, přistupoval k ní individuálně a posiloval její nezávislost. Upozornila ho také, že pro sdělování osobních údajů na zasedání zastupitelstva obce bez souhlasu opatrovankyně neexistoval právní důvod.

Po vydání zprávy o šetření opatrovník požádal o vydání občanského průkazu pro opatrovankyni a na základě závěrečného stanoviska tento průkaz opatrovankyni předal.

2. Diskriminace

Vyhrazené parkování pro člověka s pohybovým postižením (sp. zn. [514/2021/VOP/ML](#))

Parkovací stání pro osobu s těžkým pohybovým omezením vyžaduje délku stání alespoň 7 m (vyhláška č. 398/2009 Sb., technická norma ČSN 73 6056). U lidí s pohybovým postižením, kteří nevyužívají vozík, tato délka stání nemusí být prakticky potřeba. V těchto případech může být žádoucí se od požadované délky odklonit, pokud budou pro konkrétního člověka s postižením dostačovat rozměry standardního parkovacího místa.

Ochránce se zabýval podnětem stěžovatele, který z důvodu pohybového postižení žádal o zřízení vyhrazeného parkovacího stání. Městská část se zřízením vyhrazeného parkování souhlasila. Vzhledem k jednosměrnému provozu v ulici mělo jít o stání na silnici oproti domu. Stěžovatel namítal, že toto místo by bylo menší, než pro vyhrazené parkování pro lidi s postižením stanoví normy, a požadoval namísto toho vybudování parkovacího místa na nezpevněné ploše určené pro zeleň přímo před svým domem.

Ochránce neshledal důvody pro zahájení šetření či posouzení námitky diskriminace. Konstatoval, že parkovací stání pro osobu s těžkým pohybovým omezením skutečně vyžaduje délku stání alespoň 7 m. U lidí s pohybovým postižením, kteří nevyužívají vozík, však tato délka stání nemusí být prakticky potřeba. V těchto případech může být žádoucí se od požadovaných rozměrů odklonit, pokud budou pro konkrétního člověka s postižením dostačovat rozměry standardního parkovacího místa. Ve vztahu ke konkrétnímu stěžovateli vyhodnotil, že městská část své povinnosti vyplývající z antidiskriminačního zákona nejen splnila, ale šla i nad jejich rámec, když stěžovateli nabídla vyhrazení parkovacího místa i přesto, že stěžovatel bydlí v domě, který disponuje vlastní garáží.

Diskriminace – práce a zaměstnání

„Home office“ jako přiměřené opatření pro zaměstnankyni s tělesným a psychosociálním postižením (sp. zn. [5822/2020/VOP/PPO](#))

- I. **Výkon práce z jiného místa (angl. „teleworking“ nebo „home office“) může být formou přiměřeného opatření pro zaměstnance se zdravotním postižením (§ 3 odst. 2 antidiskriminačního zákona).**
- II. **Místo výkonu práce není zákonným hlediskem k vyhodnocení žádosti o poskytnutí příspěvku na společensky účelná pracovní místa (§ 113 zákona o zaměstnanosti). Tím je skutečnost, zda si konkrétní uchazeč o zaměstnání může, či nemůže zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Proto není pro Úřad práce České republiky právně relevantní, zda je v pracovní smlouvě uvedeno jako „místo výkonu práce“ bydliště zaměstnance, sídlo zaměstnavatele anebo obě místa (§ 34 odst. 1 písm. b) zákoníku práce).**
- III. **Pokud žalobce uvede před soudem skutečnosti, z nichž lze dovodit, že mu zaměstnavatel před odchodem na mateřskou či rodičovskou dovolenou**

umožňoval výkon práce z jiného místa jako formu přiměřeného opatření z důvodu jeho postižení a že toto opatření potřebuje i po návratu do zaměstnání, je na zaměstnavateli, aby soudu dokázal, proč není možné, aby zaměstnanci toto přiměřené opatření dál poskytoval. Nepřijetí přiměřeného opatření nelze odůvodnit jakýmkoliv argumenty, ale pouze těmi, které odpovídají kritériím uvedeným v § 3 odst. 3 antidiskriminačního zákona.

Zaměstnankyně s postižením pracovala pro soukromého zaměstnavatele z místa svého bydliště (v režimu „home office“). Následně nastoupila na mateřskou a rodičovskou dovolenou. Po jejich uplynutí strávila ještě rok v pracovní neschopnosti z důvodu nepříznivého zdravotního stavu. Když se po šesti letech vracela do zaměstnání, požádala o zkrácení týdenní pracovní doby z důvodu péče o nezletilé dítě a rovněž o pokračování v režimu „home office“. Zaměstnavatel vyhověl zkrácení pracovní doby; režim „home office“ ale odmítl. To by znamenalo, že by zaměstnankyně musela každý den z bydliště dojíždět do sídla zaměstnavatele přibližně 200 km. Pracovní poměr byl proto skončen dohodou.

Ochránce upozornil, že práce z místa bydliště může být přiměřeným opatřením pro zaměstnance s postižením. Neposkytnutí přiměřeného opatření nemůže zaměstnavatel odůvodnit jakýmkoliv argumenty, ale pouze těmi, které odpovídají kritériím uvedeným v § 3 odst. 3 antidiskriminačního zákona. Jelikož zaměstnavatel neposkytl téměř žádné informace, proč home office není možný, vzbuzuje jeho jednání podezření na nepřímou diskriminaci z důvodu postižení. Pokud by zaměstnankyně podala antidiskriminační žalobu, došlo by k tzv. sdílení důkazního břemene podle § 133a občanského soudního řádu. Zaměstnavatel by pak musel důvody sdělit soudu. Zaměstnankyni běží lhůta pro podání žaloby do září 2023. Případ ukazuje na potíže, s nimiž se potkávají zaměstnanci s postižením při vymáhání práva na přiměřené opatření, které jim zaručuje antidiskriminační zákon v návaznosti na čl. 5 a 27 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a čl. 5 Směrnice 2000/78/ES.